

طریق افزایش بهره‌وری عوامل تولید صنعت (ظرفیت نصب‌شده) می‌توان درآمد ارزی بالاتر به دست آورد و رشد اقتصادی کل کشور را ارتقا داد.

تحلیل وضع موجود و اثرات ناترازی گاز طبیعی در صنعت

پتروشیمی

هم‌اکنون گاز طبیعی به عنوان مهم‌ترین خوراک و همچنین منبع سوخت مجتمع‌های پتروشیمی محسوب می‌شود و از سوی دیگر، در میان منابع گوناگون انرژی، گاز طبیعی ویژگی متمایزی دارد که سبب شده است این محصول در موقعیتی قرار گیرد که مطابق پیش‌بینی‌های اقتصادی، میزان تقاضای جهانی آن در آینده با رشد قابل ملاحظه‌ای همراه خواهد بود، بنابراین در آینده‌ای نه چندان دور نقش کلیدی‌تری را در اقتصاد جهانی ایفا می‌کند؛ نقشی که می‌تواند جایگاه کشورهای دارنده منابع این ماده حیاتی را در اقتصاد و روابط بین‌الملل تحت تأثیر قرار دهد.

در کشور ما نیز گاز طبیعی از یک سو به صورت مستقیم و غیرمستقیم، سوخت نیروگاه یا به عنوان حامل انرژی دارای مصارف خانگی استفاده می‌شود، از سوی دیگر به عنوان سوخت در صنایع سنگینی همچون فولاد، مس و سیمان مصرف می‌شود و در نهایت در صنعت پتروشیمی نیز به عنوان سوخت و خوراک به صورت گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد. با توجه به نکات ذکر شده، روشن است که در کشور ما تأمین پایدار گاز طبیعی افزون بر اینکه به رفاه و زندگی روزمره عموم مردم گره خورده است، شریان حیاتی بسیاری از صنایع مادر و کلیدی کشور است و در همان حال با توجه به نقشی که در صنعت پتروشیمی به عنوان صنعتی که بخش اعظم صادرات غیرنفتی ما را به خود اختصاص می‌دهد و با تأمین نیاز ارزی کشور در ارتباط تنگاتنگی قرار دارد.

گاز طبیعی دریافتی در بخش پتروشیمی در سال ۱۴۰۳ حدود ۶۸/۳ میلیون مترمکعب در روز بوده است که از این میزان، فقط ۲۸/۲ میلیون مترمکعب در روز (حدود ۴ درصد از گاز

در این صورت بخش عمده‌ای از ظرفیت ۱۳۱ میلیون تنی صنعت پتروشیمی در افق ۱۴۰۷ (سال پایان برنامه هفتم پیشرفت کشور) که با حجم سرمایه‌گذاری قابل توجهی احداث می‌شود، بلااستفاده مانده و افت راندمان تولید صنعت و درآمد ارزی را به دنبال خواهد داشت.

بر اساس بررسی‌ها و داده‌های معتبر منتشرشده از سوی شرکت ملی صنایع پتروشیمی، در سال ۱۴۰۳ حدود ۷۸ درصد از ظرفیت نصب‌شده در صنعت پتروشیمی مورد بهره‌برداری قرار گرفته و ۲۲ درصد آن معادل ۲۱/۴ میلیون تن محصول، به دلایل مختلف از جمله کمبود خوراک غیرفعال بوده است. روند کاهش تولید واقعی صنعت پتروشیمی از سال ۱۳۹۷ تاکنون به واسطه عدم دسترسی به خوراک شتاب گرفته و از ۱۰ درصد از تولید واقعی با نوسانات رو به افزایش به ۱۹ درصد در سال ۱۴۰۳ رسیده است. به عبارت دیگر، عدم دستیابی به خوراک پایدار، مهم‌ترین عامل عدم تولید در ظرفیت اسمی صنعت پتروشیمی است، به طوری که فقط در سال گذشته ۱۴/۶ میلیون تن محصول به همین دلیل تولید نشده است. در صورت تولید این حجم از محصول، با احتساب متوسط قیمت ۵۶۳ دلار به ازای هر تن محصول پتروشیمی، افزون بر فعال‌تر شدن زنجیره محصولات و صنایع تکمیلی، بیش از ۸ میلیارد دلار به ارتقای تولید ناخالص و نهایتاً رشد اقتصادی کشور کمک می‌کند.

از نگاه تحلیلی دیگر، صنعت پتروشیمی کشور تقریباً توان صادرات ۷۰ درصد تولیدات نهایی خود را دارد که معادل تقریباً ۱۰ میلیون تن از محصول تولید نشده به واسطه کمبود خوراک (از بالادست، بین مجتمعی و واردات) در سال ۱۴۰۳ است. با احتساب متوسط قیمت ۴۴۵ دلار برای هر تن محصول صادراتی در همان سال، درآمد صادراتی ۴/۵ میلیارد دلاری محقق نشده است. از سوی دیگر، بر اساس اطلاعات موجود برای تحقق ظرفیت تولید ۱۰ میلیون تن محصول پتروشیمی در سال باید به طور متوسط ۹/۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جدید در خوش‌بینانه‌ترین حالت طی ۴ تا ۵ سال صورت پذیرد. در نتیجه، تنها با تأمین خوراک مورد نیاز مجتمع‌ها از بالادست بدون سرمایه‌گذاری جدید، از

پتروشیمی
کارون

ایران

۵۸

